

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 1 grudnia 2023 r.

Pozycja 325

POSTANOWIENIE

z dnia 25 września 2023 r.

Sygn. akt Ts 173/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Rafał Wojciechowski – przewodniczący
Bogdan Świączkowski – sprawozdawca
Krystyna Pawłowicz,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 30 marca 2023 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 16 sierpnia 2022 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił o stwierdzenie, że: 1) art. 394³ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.; dalej: k.p.c.) jest niezgodny z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1, art. 176 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; 2) art. 767⁴ § 1¹ k.p.c. jest niezgodny z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 1 i 2, art. 77 ust. 1 i 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1, art. 176 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji; 3) art. 394^{1a} k.p.c. w zakresie „zwrotu «pierwszej instancji»” jest niezgodny z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1, art. 176 ust. 1, art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1, art. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 32 ust. 1 i 2 w związku z art. 45 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Skarżący zarzucił, że zaskarżony przez niego art. 767⁴ § 1¹ k.p.c. stanowiący o tym, że zażalenie rozpoznaje sąd, który wydał zaskarżone postanowienie w składzie trzech sędziów, pozbawił go prawa do rozpoznania jego sprawy (w rozumieniu Konstytucji) w toku dwuinstancyjnego postępowania. Wprowadzając dwuetapowe postępowanie przed tym samym sądem naruszył prawo skarżącego do „rzetelnej i oczywistej procedury sądowej w państwie prawa” (art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji) „w toku dwuinstancyjnego postępowania” (art. 176 ust. 1 Konstytucji), co narusza także „prawo do właściwego sądu II instancji” (art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji). Według skar-

żącego zakwestionowany w skardze art. 767⁴ § 1¹ k.p.c. jest niezgodny także z zasadami tworzenia aktów prawnych w demokratycznym państwie prawa (art. 2 Konstytucji), ponieważ nie definiuje sądu rozpatrującego zażalenie jako sądu drugiej instancji. Skutkiem tego jest, jak zarzucił skarżący, sprawowanie wymiaru sprawiedliwości na podstawie „hipotetycznie, domysłnej treści aktów prawnych a nie ich gramatycznego brzmienia”. Zakwestionowany w skardze art. 394³ k.p.c. jest niezgodny z Konstytucją, ponieważ pozwala uznaniowo karać stronę postępowania za korzystanie z przysługujących jej praw procesowych (zweryfikowania za pomocą „dopuszczalnych prawem środków zaskarżenia” orzeczenia przez sąd drugiej instancji). Poddany kontroli Trybunału art. 394^{1a} k.p.c. w zakresie, w jakim posługuje się sformułowaniem „pierwszej instancji”, w sposób naruszający konstytucyjne standardy różnicuje natomiast zasady zaskarżalności orzeczeń w zależności od instancji, przed którą toczy się postępowanie.

Postanowieniem z 30 marca 2023 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 12 kwietnia 2023 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, stwierdziwszy, że w zakresie, w jakim jej przedmiotem są art. 394^{1a} i art. 767⁴ § 1¹ k.p.c., nie spełnia ona podstawowego wymogu wynikającego z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanego w art. 53 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), natomiast w zakresie, w jakim dotyczy art. 394³ k.p.c. jest oczywiście bezzasadna.

W zażaleniu złożonym w Trybunale 17 kwietnia 2023 r. (data nadania) skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz o skierowanie skargi do merytorycznego rozpoznania. Zarzucił, że postanowienie Trybunału jest „formalnie niedopuszczalne”, ponieważ w sprawie nie zaistniała żadna z podstaw odmowy nadania skardze dalszego biegu, określona w art. 61 ust. 4 pkt 1-3 u.o.t.p.TK. Przytoczone na poparcie tego zarzutu argumenty prowadzą do stwierdzenia, że „w postanowieniu nie próbowano wykazać aby skarga (...) posiadała braki formalne lub była oczywiście bezzasadna” (s. 2). To zdaniem skarżącego dowodzi, że Trybunał merytorycznie ocenił zasadność złożonej skargi. W dalszej części zażalenia skarżący stwierdza, że skarga „została oceniona w niewłaściwej perspektywie konstytucyjnej”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

3. W odniesieniu do zarzutu, jakoby zaskarżone postanowienie wydane zostało z naruszeniem art. 64 ust. pkt 1-3 u.o.t.p.TK Trybunał stwierdza, że skarżący formułując go nie uwzględnił normatywnych wymogów, jakie musi spełniać skarga konstytucyjna. Skarżący wydaje się nie zauważać tego, że ustawodawca w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK nałożył na

występującego ze skargą obowiązek określenia kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego zapadło ostateczne orzeczenie i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niegodności z Konstytucją. Jest to konsekwencją treści art. 79 ust. 1 Konstytucji, który stanowi m.in., że przedmiotem skargi może być wyłącznie przepis ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o konstytucyjnych wolnościach lub prawach albo o obowiązkach skarżącego. Skargi konstytucyjne, w których – tak jak w sprawie skarżącego – zakwestionowano przepisy niespełniające przesłanek określonych w art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, obarczone są więc nieusuwalnym brakiem formalnym. Trybunał Konstytucyjny odmawia im nadania dalszego biegu ze względu na niespełnienie wymogów ustawowych (art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK).

4. Za niezasadne należy uznać pozostałe, sformułowane w zażaleniu zarzuty, które – jak wskazał skarżący – odnoszą się do kwestii merytorycznych. Formułując je, skarżący nie wziął pod uwagę argumentów przedstawionych przez Trybunał w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia. Nie zauważa przede wszystkim tego, że postępowanie egzekucyjne, którego dotyczy zaskarżony przez niego art. 767⁴ § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U z 2021 r. poz. 1805, ze zm.; dalej: k.p.c.), zostało zakończono postanowieniem Sądu Rejonowego w T. z 30 grudnia 2021 r. (sygn. akt [...]). W związku z tym choćby dlatego przepis ten nie mógł zostać zastosowany przez Sąd Okręgowy w K. w sprawie, w związku z którą skarżący wniósł skargę do Trybunału. Z kolei art. 394^{1a} k.p.c. dotyczy możliwości wniesienia zażalenia do innego składu sądu pierwszej instancji, podczas gdy skarga dotyczy zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji, co wynika wprost z uzasadnienia ostatecznego orzeczenia, którego treścią Trybunał jest związany. Skarżący nie dostrzega również tego, że w drugiej ze spraw, w związku z którą sformułował skargę (o ustanowienie pełnomocnika z urzędu), Sąd Rejonowy w T. nie rozpoznawał żadnego zażalenia skarżącego, lecz wnioszek o uzasadnienie orzeczenia.

5. Zarzuty postawione w zażaleniu nie podważają także stwierdzonej przez Trybunał bezzasadności skargi. Skarżący dowodząc, że sąd „wbrew prawu odrzucał (...) kolejne zgodne z prawem środki zaskarżenia”, tak jak w skardze odnosi je do kwestii stosowania prawa.

Mając powyższe na względzie, Trybunał Konstytucyjny nie uwzględnił zażalenia.